

Gönderim Tarihi: 08.01.2024

Kabul Tarihi: 05.03.2024

TURİST REHBERLİĞİ ARAŞTIRMALARININ BİBLİYOMETRİK VE GÖRSELLEŞTİRİLMİŞ İNCELEMESİ

Bibliometric and Visualized Review of Tourist Guiding Research

Neşe ÇULLU KAYGISIZ

Doç. Dr.; Aksaray Üniversitesi, Turizm Fakültesi
nesecullu@hotmail.com

ORCID ID: 0000-0003-2738-1205

Çalışmanın Türü: Araştırma

Öz

Bibliyometrik çalışmalar alanın önemini, gelişim eğilimini, gelecekte hangi konuların ne ölçüde çalışılması gerektiğini göstermesi ve alanın gelişimine yol göstermesi açısından değerlidir. Bibliyometrik analiz kullanılan bu çalışmada, turist rehberliği ile ilgili 1984 ve 2023 yılları arasında yayınlanan 1027 çalışmanın kapsamlı, sistematik ve görsel bir özeti sunulmakta ve böylece turist rehberliği alanıyla ilgili araştırmaların başlangıcından bu yana bu alandaki araştırmaların durumu ve eğilimleri dikkate alınmaktadır. Aynı zamanda gelecekteki araştırma gündemine ve turist rehberliği gelişimini ilerletmeye ilişkin bilgiler sunulmaktadır. Bu çalışmada analizde kullanılan literatürün olabildiğince kapsamlı ve kaliteli olmasını sağlamak için literatür verilerinin kaynağı olarak WoS veri tabanı seçilmiştir. Bibliyometrik ağları oluşturmak ve görselleştirmek için ise VOSviewer programından faydalanılmıştır. Araştırma sonucunda en fazla makalenin 2021 yılında yazıldığı, en çok kullanılan anahtar kelimenin tur rehberi olduğu, en fazla atıf alan ülkenin ABD olduğu, en fazla atıf alan yazarın Wolfram Burgard olduğu, en fazla atıf alan eserin ise robot tur rehberleri ile ilgili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca turist rehberliği ile ilgili makalelerin çoğunluğunun sosyal bilimler alanından sonra bilgisayar bilimi alanında olduğu belirlenmiştir. Bu makale turist rehberliğine ilişkin teorik ve pratik araştırmaları teşvik etmek için araştırmacılara çeşitli bilgiler sağlamaktadır. Araştırmanın, bu alanda çalışacak araştırmacılara yol göstermesi ve alanın entelektüel görünümünü sağlaması açısından önemli etkilere sahip olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Turist Rehberliği, Bibliyometri, VOSviewer

Abstract

Bibliometric studies are valuable in terms of showing the importance of the field, its development trend, which subjects should be studied in the future and to what extent, and guiding the development of the field. In this research using bibliometric analysis, a comprehensive, systematic and visual summary of 1027 studies on tourist guiding published between 1984 and 2023 is presented, thus taking into account the status and trends of research in this field since the beginning of research in the field of tourist guiding. It also provides insights into the future research agenda and advancing tourist guide development. In order to ensure that the literature used in the analysis in this study is as comprehensive and high-quality as possible, the WoS database was chosen as the source of the literature data. In the study, VOSviewer program was used to create and visualize bibliometric networks. As a result of the research, it was determined that the most articles were written in 2021, the most used keyword was tour guide, the country with the most citations was the USA, the most cited author was Wolfram Burgard, and the most cited work was about robot tour guides. In addition, it was determined that the majority of articles on tourist guiding

were in the field of computer science after social sciences. This article provides various information to researchers to promote theoretical and practical research on tourist guiding. The research has important effects in terms of guiding researchers who will work in this field and providing the intellectual view of the field.

Keywords: *Tourist Guidance, Bibliometric, VOSviewer*

1. GİRİŞ

Teknolojinin ilerlemesi, artan refah seviyesi gibi birçok gelişme turizmde olan talebi artırmıştır. Özellikle uluslararası seyahatlerin artması turist rehberine olan ihtiyacın da artmasını sağlamıştır. Buna paralel olarak turist rehberliği ile ilgili akademik araştırmalarda da artış görülmektedir (Zengin ve Atasoy, 2021). Bu artışın sebebi; üniversite sayılarının ve akademisyen sayılarının artması ve teknolojinin ilerlemesi ile açıklanabilir.

Sayılan sebeplerden ötürü kongre sayıları artmakta, bilimsel çalışmalar yayınlanabilmekte ve farklı kurumlarda çalışan akademisyenler daha kolay işbirliği yapabilmektedir. Bunların sonucunda, turizm rehberliği alanına özgü kongreler yapılmaya, bilimsel dergiler çıkarılmaya ve lisansüstü programlar açılmaya başlanmıştır. Gelişen bu olaylar, turist rehberliği ile ilgili araştırmaların sayısal olarak artışını sağlamıştır (Çokışler, 2021).

Turist rehberliğinin önemli bir alan haline gelmesi, turist rehberinin sektördeki konumu, günümüzün değişen turist istek ve beklentileri gibi nedenler turist rehberliği ile ilgili yapılacak bilimsel çalışmaların alanyazına kazandırılması zorunluluğunu gündeme getirmektedir (Çapar, Toksöz ve Dönmez, 2018). Turist rehberliği ile ilgili çalışmalarda, daha önce yapılan çalışmaların incelenmesi, çeşitli kriterlerle bu çalışmaların çözümlenmesi hem turist rehberlerine hem de bu alanda akademik çalışma yapacak akademisyenlere yol gösterici düşünceler göstermesi bakımından önemlidir (Örnek ve Karamustafa, 2020).

Belirli bir alanın gelişimini göstermek, sonraki araştırmacılara yol haritası oluşturmak açısından pek çok alanda bibliyometri tekniğinden faydalanılmaktadır (Aydın, 2017: 24). Başka bir deyişle akademik araştırmaların bilimsel olarak ilerleyişinin ortaya konulmasında bibliyometriden yararlanılmaktadır. Bibliyometri çalışmaları bilimsel bir alanın gelişim düzeyini ve mevcut durumunu anlayabilmek için oldukça önemlidir. Bu çalışmada da turist rehberliği ile ilgili alanın mevcut durumunu, gelişimini ve eğilimini görebilmek amacıyla bibliyometri analizinden faydalanılmıştır. Çalışmada öncelikle turist rehberliği alanındaki bibliyometrik çalışmalara yer verilmiş daha sonra ise araştırmanın yöntem bulgular ve sonuç kısımları sunulmuştur.

2. TURİST REHBERLİĞİ ALANINDAKİ BİBLİYOMETRİK ÇALIŞMALAR

Bir bilim dalıyla ilgili önceden yapılan araştırmaların profilini belirlemeyi amaçlayan bibliyometrik analiz, bilimsel bilginin düzenli bir şekilde ilerleyişini göstermekte ve bu süreçteki yoğunlaşmayı ve eksiklikleri tespit etmek bakımından oldukça önemli bir araştırma türüdür (Kaygalak Çelebi ve Kırklar Can, 2019). İlgili alanyazın incelendiğinde turist rehberliği ile ilgili yapılan çeşitli bibliyometrik çalışmalara rastlanmıştır. Bu konudaki ilk çalışmada Şahin ve Acun (2015), 1990-2015 yılları arasında ulusal turizm kongresinde sunulan turist rehberliği ile ilgili 22 bildiriye bibliyometrik açıdan incelemişlerdir. Araştırma sonucunda bildirilerde en fazla çalışılan konunun turist rehberliği eğitimi üzerine olduğu, turist rehberliği ile ilgili en fazla bildiri yapan yazarların Balıkesir Üniversitesinde çalıştığı ortaya çıkmıştır.

Turist rehberliği çalışmalarının bibliyometrik analiz ile incelendiği çalışmalardan bazıları sadece tezlere odaklanmıştır. Bu çalışmalardan Özsoy ve Çokal (2018), 1989-2018 yılları arasında yazılan 77 lisansüstü tez çalışmalarının genel profilini ortaya koymak için bibliyometrik analizden faydalanmışlardır. Araştırma sonucunda en fazla tezin 2015-2016 yıllarında yayımlandığı, en fazla katkının Balıkesir Üniversitesi tarafından yapıldığı ve en fazla nicel yöntemler kullanıldığı belirlenmiştir.

Arıkan Saltık, (2020), 1989-2018 yılları arasında yazılmış 94 lisansüstü tezin bibliyometrik profilini ortaya çıkarmayı amaçladığı çalışmasında, turist rehberliği konulu lisansüstü tez sayısının 2010 yılından itibaren artış gösterdiğini, 28 üniversitede bu alanda tez yazıldığını, tezlerde yöntem olarak çoğunlukla nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığını ve genel olarak verilerin anket tekniği ile toplandığını tespit etmiştir. Turizm rehberliği alanındaki lisansüstü tezlerin bibliyometrik değerlendirmeye tabi tutulduğu bir çalışma da Örnek ve Karamustafa (2020) tarafından yapılmıştır. Yazarlar çalışmalarında 18'i doktora tezi, 105'i yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 123 lisansüstü tezi çeşitli parametreler çerçevesinde incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda incelenen araştırmalarda yöntem olarak nicel yöntemlerin daha çok tercih edildiği, araştırma konularının ise turist rehberlerinin rolleri ve fonksiyonları, turist rehberlerinin mesleki yeterlilikleri, rehberlerin mesleki sorunları ve turist rehberliği eğitimi üzerine olduğu ortaya çıkmıştır. Turist rehberliği ile ilgili bibliyometrik çalışmalardan tezlere odaklanan Zengin ve Atasoy (2021), turizm rehberliği alanındaki 1989-2019 yılları arasında yapılan 87 lisansüstü tezi bibliyometrik çerçevede incelemişlerdir. Araştırma sonucunda 2015 yılı sonrasında turizm rehberliği ile ilgili tezlerin sayısında artış olduğunu belirtmişlerdir. Alımanoğlu ve

Çolakoğlu (2021) tarafından yapılan çalışmada ise Türkiye'deki üniversitelerde turizm rehberliği alanında 1998-2018 yılları arasında yapılmış 53 lisansüstü tez çalışması çeşitli bibliyometrik özellikler çerçevesinde incelenmiştir. Araştırma sonucunda 2015 yılından itibaren turist rehberliği ile ilgili tezlerin sayısında artış olduğu ve yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır.

Çapar, Toksöz ve Dönmez (2018) ise, daha kapsamlı bir inceleme yaparak turist rehberliği ile ilgili yapılan ulusal ve uluslararası tezleri, ulusal makaleleri, 35 uluslararası turizm dergisinde yayınlanan uluslararası makaleleri, Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongrelerinde sunulan bildirileri ve 2018 Nisan ayında düzenlenen Balıkesir Turizm Rehberliği Kongresi'nde sunulan bildirileri incelemişlerdir. Araştırma sonucunda en fazla çalışılan konuların; rol, eğitim, hizmet ve meslek olduğu görülmüştür. Kaygalak Çelebi ve Kırlar Can (2019), turizm alanında yayın yapan etki faktörü en yüksek 5 dergide, 1980-2019 yılları arasında yer alan turizm rehberliği ile ilgili araştırma makalelerini bibliyometrik analizi ile incelemişlerdir. Araştırma sonucunda turizm rehberliği ile ilgili ilk yayının 1980 yılında yapıldığını, araştırma kapsamındaki dergilerde 75 çalışmanın yayımlandığı ve turizm rehberliği alanında en fazla *Annals of Tourism Research* ve *Tourism Management* dergilerinde makale yayımlandığı görülmüştür. Gazelci ve Gazelci (2021), turist rehberliği ile ilgili yapmış oldukları bibliyometri çalışmasında farklı bir kısıtlama getirerek turist rehberliği meslek kanunu çıktıktan sonra yapılan ulusal makale ve lisansüstü tezleri incelemişlerdir. Çalışmalarında 92 makale, 91 lisansüstü teze ulaşmışlar ve en fazla yayının 2019 yılında yapıldığı sonucuna varmışlardır. Çoşunlar (2021), Türkiye'de turizm rehberliği ile ilgili yapılan akademik çalışmaları bibliyometrik analiz yöntemiyle incelemiştir. Araştırma sonucunda toplam 751 çalışmaya ulaşılmış ve 2010 yılından sonra çalışma sayısında önemli bir artış olduğu tespit edilmiştir. Karagöz ve Gürge (2021), turist rehberliği ile ilgili Web of Science ve Scopus veri tabanlarından elde ettikleri 245 araştırma makalesini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, turist rehberliği alanında yapılan çalışmaların arttığı ve konuyla ilgilenen yazarların giderek arttığı belirlenmiştir.

Gökdemir ve Göç (2021) ise turist rehberliği ile ilgili çalışmalarını daraltarak, turist rehberliği ve teknoloji konulu 21 çalışmayı bibliyometrik olarak incelemişlerdir. Turist rehberliği ve teknoloji konulu ilk çalışmanın 2009 yılında yapıldığı ve son yıllarda çalışma sayısında artış olduğunu saptamışlardır. Ayrıca, yapılan araştırmaların çoğunda nitel araştırma yöntemlerinden faydalandığı belirtilmiştir. Çamlıbel (2022), 1984-2022

yılları arasında turizm rehberliği alanında yayınlanan uluslararası makaleleri bibliyometrik analizi ile incelemiştir. Araştırma sonucunda makalelerin çoğunda nitel araştırma yönteminin kullanıldığı, 2010 yılından sonra makalelerin sayısında artış olduğu, iki yazarlı makalelerin diğerlerine göre çok sayıda olduğu belirlenmiştir.

3. YÖNTEM

Bu çalışmada ilgili literatürdeki çalışmalar incelenerek bir araştırma tasarımı benimsenmiş ve bibliyometrik analiz yapılmıştır. Bibliyometrik analiz, araştırmacıya bir alandaki birbiriyle alakalı çalışmalar ve bu çalışmaların haritalanması konusunda yol göstererek, bir alandaki bilgiyi geliştirmeyi amaçlamaktadır (Işık, vd., 2022). Bir alanla ilgili mevcut çalışma bulguları, gelecekteki araştırmaları planlamak için kilit noktalar oluşturabileceğinden önemli görülmektedir. Bu nedenle bu çalışmada, bibliyometrik analiz aracılığıyla turist rehberliği alanındaki araştırmalara genel bir bakış sunmak, bu alandaki mevcut durum, alandaki ilerleme ve eğilimlerin görselleştirilmesi ve ağ analizleriyle ilişkilerin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

Bibliyometrik analizlerin sonuçlarının görselleştirilmesinde ve haritalanmasında bibliyometrik bağlantıları oluşturmak ve görselleştirmek için kullanılan bir program olan (Van Eck ve Waltman, 2017: 1054) VOSviewer programı kullanılmıştır. VOSviewer, bibliyometrik verileri analiz edebilen ve karmaşık seçenekleri kullanarak sonuçları görselleştirebilen güvenilir bir programdır (Khanra, vd., 2021). Bu program ile, bibliyometrik veri setleri içinde belirlenen kriterlere göre kümeler oluşturulmakta ve kümeler arasındaki bağlantılar ile ağ, yoğunluk ve eğilim haritaları oluşturulmaktadır. Bibliyometrik ağların görsel olarak birbirleriyle ilişkilerini şekil ve renklerle sunan (Akgöl ve Ayazlar, 2021: 1375) VOSviewer programının avantajlarından biri de görsel sunumu yüksek kalitede sunmasıdır (Ongun, 2023).

Web Of Science (WoS) veri tabanı, farklı disiplinlerde en yaygın kullanılan veri tabanlarından biridir ve farklı türde bilimsel literatürü içermektedir (Işık, vd., 2022). WoS veri tabanında sosyal bilimler alanı ile ilgili çok sayıda saygın dergi bulunması ve analiz açısından araştırmacılara büyük kolaylıklar sağlamasından dolayı bibliyometrik çalışmalarda yoğun olarak kullanılmaktadır (Demir ve Erigüç, 2018). Bu nedenle, bu çalışmada analizde kullanılan literatürün olabildiğince kapsamlı ve kaliteli olmasını sağlamak için literatür verilerinin kaynağı olarak WoS veri tabanı seçilmiştir. WoS veri tabanında tarama yapılırken "Tourist guide, tourist guiding tourist

guides, tour guide, tour guiding, tour guides” anahtar kelimeleri kullanılmıştır.

Tablo 1: Araştırma Kriterleri

Araştırma Kelimesi	Turist Rehberliği, Tur Rehberliği
Kategori	Konu
Konu Alanı	Tümü
Doküman Türü	Makale
Yıl	Tümü
Dil	İngilizce
Araştırma Tarihi	14.11.2023

WoS veri tabanında 14.11.2023 tarihinde tarama yapılmıştır. Tarama yapılırken Tablo 1’deki kriterler uygulanmıştır. Tarama sonucunda turist rehberliği ile ilgili olarak ilk etapta 1801 çalışmaya ulaşılmıştır. Daha sonra araştırma kriteri olarak sadece İngilizce dili seçilmiş ve çalışma sayısı 1629, doküman türü olarak makale seçildiğinde ise sayı 1027 olarak belirlenmiştir.

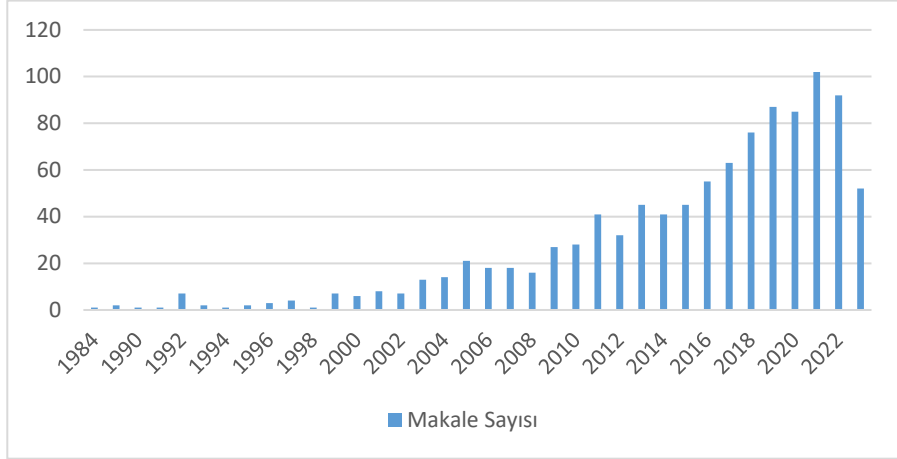
Bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:
 Makalelerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
 Yazarların ortak yazarlık ağ yapısı nasıldır?
 En fazla kullanılan anahtar kelimeler hangileridir?
 Anahtar kelimelerin ortak kullanım ağ yapısı nasıldır?
 En fazla atıf alan ülkeler hangileridir?
 En fazla atıf alan ülkelerin ağ yapısı nasıldır?
 En fazla atıf alan makaleler hangileridir?
 En fazla atıf alan makalelerin ağ yapısı nasıldır?

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde bibliyometrik analizler sonucunda edinilen bulgulara yer almaktadır.

4.1. Yıllara Göre Makale Sayısı

WoS veri tabanından elde edilen veriler doğrultusunda Şekil 1 oluşturulmuştur. Şekil 1’de yer alan 1027 makale incelendiğinde ilk makalenin 1984 yılında yapıldığı, 2003 yılına kadar makale sayısının tek haneli olduğu, 2003 yılından sonra makale sayısında artış olduğu gözlenmiştir. En fazla yayının ise 2021 yılında yapıldığı görülmektedir. Bu durum turizmin gelişmesine bağlı olarak son yıllarda turist rehberliğine verilen değerin de arttığını göstermektedir.

Şekil 1: Yıllara Göre Makale Sayısı

4.2. Ortak Yazarlık Ağ Analizi

Şekil 2’de yazarların işbirliğine dayalı ağ analizi verilmiştir. En fazla iş birliği yapan yazarların belirlenmesi için minimum 1 makale ve e 1 alıntı kriter olarak belirlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda 3 küme 21 isim ve 88 bağlantı ortaya çıkmıştır. En çok atıf alan yazarların (Burgard 1595, Fox 1584 ve Thrun 1584) ve en çok eser üreten yazarların (Weiler 23 makale, Black 14 makale ve Burgard 6 makale) en bağlantılı yazarlar olmadığı görülmektedir.

4.3. Anahtar Sözcük Analizi

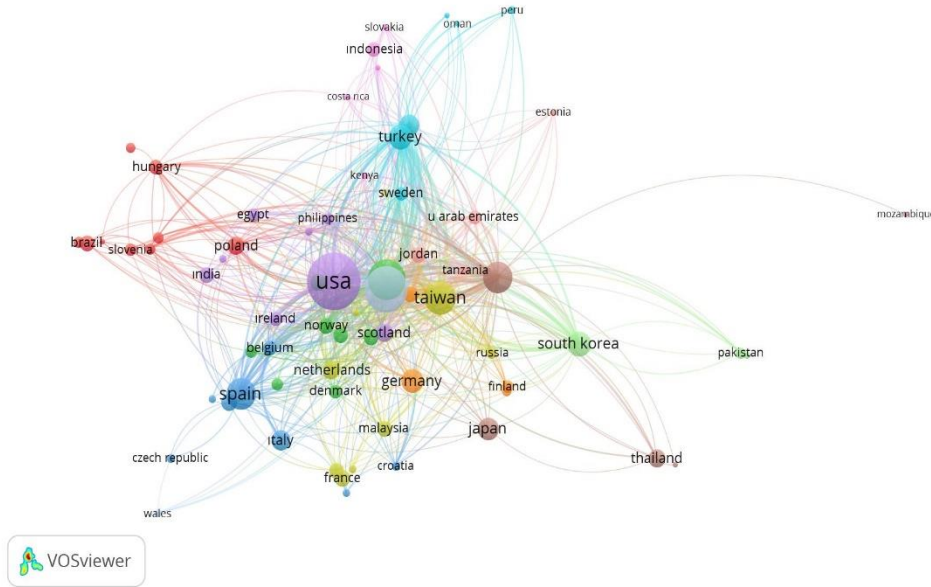
Şekil 3’te 1984-2023 yılları arasında WoS veri tabanında turist rehberliği kapsamında yayınlanmış olan makalelerde en az 2 kez kullanılmış olan anahtar kelimelerin aynı makalede ortak kullanımlarının ağ analizi gösterilmektedir. Şekil 3’te yer alan görselin oluşumunda karmaşık bağlantıları sadeleştirmek adına bir anahtar kelimenin en az 2 kez kullanılmış olması koşulu konmuştur.

Turist rehberliği alanında yapılan yayınlarda en fazla kullanılan anahtar sözcükler incelendiğinde 212 tekrar ile tur rehberi, 72 tekrar ile turizm, 29 tekrar ile turist rehberliği kelimeleri görülmektedir. Şekilde görüldüğü üzere en fazla kullanılan anahtar kelime en büyük dairesel merkeze sahiptir. Minimum 2 defa kullanılan ve aralarında bağlantı bulunan 443 birim ile yapılan analiz neticesinde toplam 27 küme, 1670 bağlantı ve 1916 toplam bağlantı gücü olduğu görülmektedir.

4.4. Ülkelerin Atıf Analizi

Yayınların ülkelerin aldıkları atıflara dair ağ haritası oluşturabilmek için bir ülke tarafından en az 1 yayın ve 1 alıntı koşulunu sağlayan aralarında bağlantı bulunan 72 birim üzerinden analiz yapılmıştır. 13 küme, 638 bağlantı ve 2860 toplam bağlantı gücü ile turizm rehberliği alanında en fazla atıf alan ülkelerin, VOSviewer programı kullanılarak ülkelerin atıf ağı analizi oluşturulmuştur. Şekil 4 incelendiğinde, ülkelerin birbiri ile yakın ilişkiler içinde olduğu ve farklı renklerde birden fazla kümelenme olduğu ve en güçlü bağlantıya sahip ülkenin ABD olduğu görülmektedir. Ülkelere göre atıf sayıları incelendiğinde 13 küme oluştuğu görülmektedir. Şekil 4'deki ülke atıf ağı analizine göre en fazla alıntı yapılan ülkeler ABD (5083 alıntı), Çin (2251 alıntı) ve İngiltere (1987 alıntı) şeklinde sıralanmaktadır. Söz konusu bu ülkeler toplam bağlantı gücü açısından ilk üç sırada yer almaktadır. Türkiye 395 atıf ile 14. sıradadır.

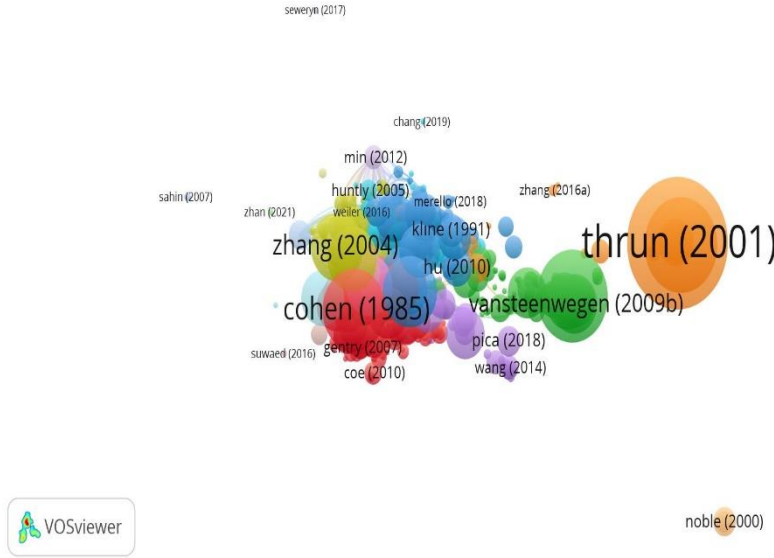
Yayın sayısı olarak ise sıralama ABD (177 eser), Çin (116 eser) ve İngiltere (88 eser) şeklindedir. Türkiye 35 yayın ile 8. sıradadır. Bu ülkelerin, turizm rehberliği alanına daha fazla ağırlık verdikleri ve çalışma sayılarıyla da bu durumu gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Şekil 4: Ülkelerin Atıf Ağ Analizi

4.5. Eserlerin Bibliyografik Eşleşme Analizi

“Birbirinden bağımsız iki kaynak tarafından alıntılanmış ortak bir esere atıf yapılmasına” bibliyografik eşleşme denir (Dirik, Eryılmaz ve Erhan, 2023). En az 1 atıf alma koşulunu sağlayan aralarında ilişki olan 713 eser ile yapılan analiz sonucunda 17 küme, 30400 bağlantı ve 63429 toplam bağlantı gücü elde edilmiştir. Şekil 5 incelendiğinde, yayınların birbiri ile yakın ilişkiler içinde olduğu ve farklı renklerde birden fazla kümelenme olduğu ve en güçlü bağlantıya sahip yayının Thrun (2001) olduğu görülmektedir. En çok bibliyografik eşleşme olan yayınlar 984 alıntı ile Thrun (2001), 518 alıntı ile Fox (1999), 486 alıntı ile Abowd (1997) ve 387 alıntı ile Cohen (1985) şeklindedir. Toplam bağlantı gücünün en yüksek olduğu eserler ise Poudel (2013), Min (2012), Caber (2019) ve Hwang (2019) olmuştur.

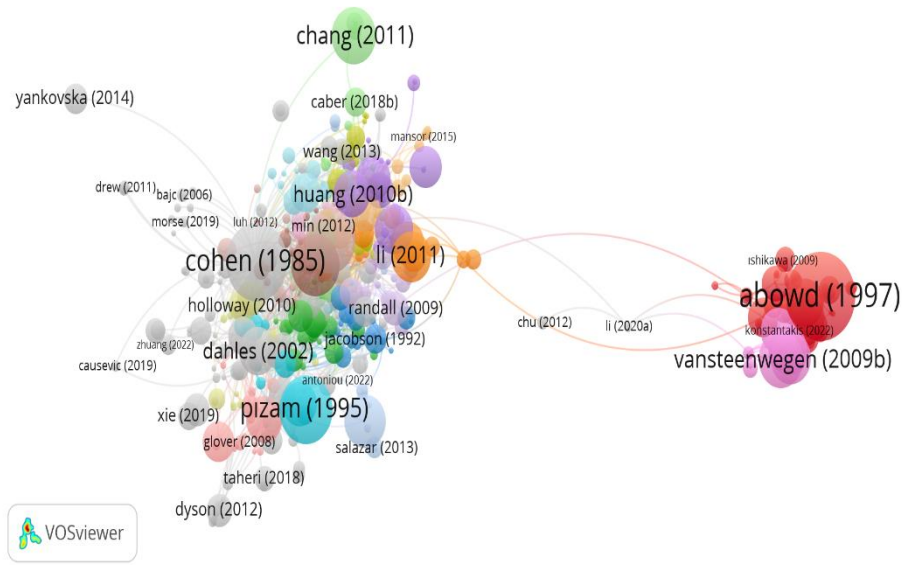

Şekil 5: Eserlerin Bibliyografik Eşleşme Ağ Analizi

4.6. Eserlerin Atıf Analizi

Eserlerin atıf ağ analizini tespit etmek üzere en az 1 atıf koşulunu sağlayan eserler üzerinden ağ analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda 441 birim, 31 küme ve 1675 bağlantı tespit edilmiştir. En fazla atıf alan eserler 984 alıntı ile Thrun (2001), 518 alıntı ile Fox (1999), 486 alıntı ile Abowd (1997), 387 alıntı ile Cohen (1985) ve 291 alıntı ile Pızam (1995) olmuştur. En fazla bağlantı 149 bağlantı ile Cohen (1985), 105 bağlantı ile Ap (2001), 69 bağlantı ile Zhang (2004), 69 bağlantı ile Dahles (2002) ve 61 bağlantı ile Huang

(2010) olmuştur. Şekil 6 incelendiğinde, farklı renklerde birden fazla kümelenme olduğu ve en güçlü bağlantıya sahip yayının Cohen (1985) olduğu görülmektedir.

Şekil 6: Eserlerin Atıf Ağ Analizi

5. SONUÇ

Bibliyometrik analizin belirli bir araştırma alanındaki ilerlemeyi ve boşlukları haritalamak için önemli olduğu düşünülmektedir (Ülker, Ülker ve Karamustafa, 2023). Bu çalışmada turist rehberliğine ilişkin önceki literatürün görsel ve derinlemesine bir incelemesini yapmak için bibliyometrik analiz kullanılmıştır. Çalışma kapsamında Wos'tan elde edilen veriler, yıllara göre, en çok kullanılan kelimelere göre, en fazla atıf alan eserlere göre, en üretken yazarlara göre, en fazla atıf alan ülkelere göre ve ortak yazarlığa göre değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda en fazla eserin 2021 yılında üretildiği ve 2011 yılından sonra makale sayısında artış olduğu görülmektedir. En fazla kullanılan anahtar kelimenin tur rehberi olduğu ortaya çıkmıştır. Yabancı yazında turist rehberi ifadesinden ziyade tur rehberi kavramının daha çok tercih edildiği görülmektedir. En fazla atıf alan ülke ABD olmuştur. En fazla atıf alan yazar Wolfram Burgard olarak tespit edilmiştir. Burgard'ın, turist rehberliği ile ilişkili 6 yayını bulunmaktadır. Yazarın bu yayınları ise toplam 1595 atıf almıştır. Çalışma konuları müzelerde robot tur rehberleri üzerinedir.

En fazla atıf alan eser, Thrun, S. vd. (2001) tarafından yapılan “Robust Monte Carlo localization for mobile robots” isimli çalışmadır. Çalışma 2001 yılında “Artificial Intelligence” isimli dergide yayınlanmıştır. Çalışmanın konusu robot tur rehberleri üzerinedir. Çalışma WoS’ta toplam 984 atıf alarak turist rehberliği ile ilgili en fazla atıf alan çalışma olmuştur. En fazla eser üreten yazar ise 23 makale ile Betty Weiler olarak tespit edilmiştir. Yazarın hem tek isimli hem de ortak yazarlı çalışmaları bulunmaktadır. Turist rehberliği ile ilgili çalışmalarından ilki 2006 yılında, sonuncusu ise 2023 yılında yayınlanmıştır. Yazar 2006 yılından sonra her yıl turist rehberliği ile ilgili yayın yapmıştır. Yazarın en fazla atıf alan çalışması (99 atıf) 2015 yılında yayınlanan “Effects of Interpretive Guiding Outcomes on Tourist Satisfaction and Behavioral Intention” isimli makaledir. Yazarın çalıştığı konular ise tur rehberlerinin rolleri, performansı ve etik üzerinedir.

WoS’tan elde edilen bir veri de makalelerin çalışma alanları ile ilgili bilgilerdir. Turist rehberliği ile ilgili makalelerin çoğunluğu beklenildiği gibi sosyal bilimler alanındadır. Burada şaşırtıcı olan bilgi, makalelerin sosyal bilimlerde sonra en fazla bilgisayar bilimi alanında olmasıdır. Bilgisayar bilimi alanında yayınlanan çalışmalar incelendiğinde, bu çalışmaların çoğunun mobil turist rehberliği ile ilgili olduğu görülmüştür. Bunun sebebi teknolojinin hızla gelişmesi ve bütün alanlarda olduğu gibi turist rehberliği alanında da uygulanmaya başlanması olarak görülmektedir. Ayrıca turist rehberliği ile ilgili güncel konuları belirlemek için, 2023 yılında yayınlanan (52 makale) makaleler incelenmiştir. Bu makalelerin çalışma konularına bakıldığında turist rehberinin performansı, çevresel farkındalığı, eğitimi, rolleri ve kişilik özellikleri üzerine olduğu görülmüştür.

Araştırma sonucunda son yıllarda turist rehberliği ile ilgili yayınların arttığı görülmüştür. Ayrıca en fazla atıf alan yazarların eserleri ve en fazla atıf alan eser incelendiğinde robot turist rehberleri ile ilgili makaleler olduğu görülmektedir. Konuyla ilgilenen araştırmacılara turist rehberi ve teknoloji ile ilgili alanlara yönelmeleri önerilmektedir. Bu bibliyometrik çalışma turist rehberliği ile ilgili bütün alanları ele alarak hazırlanmıştır. Daha sonra araştırma yapacaklara bir öneri de turist rehberliği ve teknoloji ile ilgili çalışmaların incelenmesi olacaktır.

6. SUMMARY

Many developments, such as technological developments and increasing welfare levels, have increased the demand for tourism. Especially the increase in international travel has increased the need for tourist guides. In parallel with this, there is an increase in academic research on tourist guiding.

In studies on tourist guidance, examining previous studies and analyzing these studies with various criteria is important in terms of providing guiding thoughts for both tourist guides and academics who will conduct academic studies in this field.

Bibliometrics techniques are used in many fields to show the development of a particular field and to create a road map for subsequent researchers. Bibliometric studies are very important to understand the development level and current status of a scientific field. In this study, bibliometric analysis was used to see the current status, development and trend of the field of tourist guiding. VOSviewer, a program used to create and visualize bibliometric links, was used to visualize and map the results of bibliometric analyses. In order to ensure that the literature used in the analysis in the study was as comprehensive and of high quality as possible, the WoS database was chosen as the source of the literature data.

Within the scope of the study, the data obtained from Wos were evaluated according to years, most used words, most cited works, most productive authors, most cited countries and joint authorship. As a result of the research, it is seen that the most works were produced in 2021 and there was an increase in the number of articles after 2011. It turned out that the most used keyword was tour guide. It is seen that the concept of tour guide is more preferred in foreign literature rather than the expression tourist guide. The country with the most citations was the USA. The most cited author was determined to be Wolfram Burgard. The most cited work is Thrun, S. et al. (2001) titled "Robust Monte Carlo localization for mobile robots".

As a result of the research, it was seen that publications about tourist guiding have increased in recent years. Additionally, when the works of the most cited authors and the most cited works are examined, it is seen that there are articles about robot tourist guides. Researchers interested in the subject are recommended to focus on tourist guide and technology-related fields. This bibliometric study was prepared by considering all areas related to tourist guidance. Another suggestion for those who will do further research is to examine studies on tourist guidance and technology.

7. KAYNAKLAR

- Akgöl, Y. & Ayazlar, G. (2021). Turizm ve festival ilişkisine yönelik araştırmaların bibliyometrik haritalandırılması (1975-2020), *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2): 1369-1387.
- Alimanoğlu, Ç. & Çolakoğlu, Ü. (2021). Türkiye'deki turizm rehberliği konulu lisansüstü tez çalışmalarının bibliyometrik profili, *Journal of Travel and*

- Tourism Research*, 18, 51-67.
- Arıkan Saltık, I. (2020). Turist rehberliği konulu ulusal lisansüstü tezlerin bibliyometrik profili (1989-2018), *ÇAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 45-69.
- Aydın, B. (2017). Yükseköğretim kurulu tez merkezinde (yöktez) yiyecek içecek işletmeciliği alanında kayıtlı bulunan tezlerin bibliyometrik analizi, *Disiplinlerarası Akademik Turizm Dergisi*, 2(1), 23-38.
- Chen, S., Tian, D., Law, R., & Zhang, M. (2022). Bibliometric and visualized review of smart tourism research, *International Journal of Tourism Research*, 24(2), 298-307.
- Çamlıbel, Z. (2022). Turizm rehberliği alanında yayınlanan uluslararası makalelerin bibliyometrik analizi: 1984-2022, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10 (3), 2047-2068.
- Çapar, G., Toksöz, D. & Dönmez, B. (2018). Turizm rehberliği alanında yapılan akademik çalışmaların incelenmesi, *Turist Rehberliği Dergisi*, 1(2), 57-73.
- Çokişler, N. (2021). Türkiye’de turizm rehberliği alanyazınının mevcut durumu: Bibliyometrik bir analiz (1980-2020), *Turizm Akademik Dergisi*, 8 (2), 1-13.
- Demir, H. & Erigüç, G. (2018). Bibliyometrik bir analiz ile yönetim düşünce sisteminin incelenmesi, *İş ve İnsan Dergisi*, 5 (2), 91-114.
- Dirik, D., Eryılmaz, İ. & Erhan, T. (2023). Post-truth kavramı üzerine yapılan çalışmaların vosviewer ile bibliyometrik analizi, *Sosyal Mucit Academic Review*, 4(2), 164-188.
- Gazelci, S. C. & Gazelci, M. (2021). Meslek kanunu sonrasında turist rehberliğinin akademik çalışmalara yansımaları: bibliyometrik bir analiz, *AHBVÜ Turizm Fakültesi Dergisi*, 24 (1), 161-176.
- Gökdemir, S. & Göç, A.C. (2021). Türkiye’de turist rehberliği alanında yapılan teknoloji konulu çalışmaların bibliyometrik analiz ile belirlenmesi, *Sivas İnterdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 35-49.
- Huang, S., Weiler, B., & Assaker, G. (2015). Effects of interpretive guiding outcomes on tourist satisfaction and behavioral intention, *Journal of Travel Research*, 54(3), 344-358.
- Isık, C., Aydın, E., Dogru, T., Rehman, A., Sirakaya-Turk, E. & Karagöz, D. (2022). Innovation research in tourism and hospitality field: A bibliometric and visualization Analysis. *Sustainability*, 14, 7889.
- Karagöz, D. & Gürge, M. (2021). Turist rehberliği bilgisinin sistematik analizi, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(4): 2522-2541.
- Kaygalak Çelebi, S. & Kırlar Can, B. (2019). Turizm rehberliği alanında yapılan makalelerin bibliyometrik analizi, *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 3(2), 213-223.
- Khanra, S., Dhir, A., Kaur, P. & M`antym`aki, M. (2021). Bibliometric analysis and literature review of ecotourism: toward sustainable development, *Tourism Management Perspectives* 37, 1-15.

- Ongun, U. (2023). Kırsal turizm ve kırsal kalkınma yayınlarının vosviewer ile bibliyometrik analizi, *Journal of Tourism Inteligence and Smartness*, 6(2), 79-97.
- Örnek, N. & Karamustafa, K. (2020). Turist rehberliği alanındaki lisansüstü tezlerin bibliyometrik analiz ile değerlendirilmesi (1989-2019), *Turist Rehberliği Dergisi*, 3(2), 115-138.
- Özsoy, A. & Çokal, Z. (2018). Türkiye’de turist rehberliği alanında yayımlanmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi (1989-2018), 2nd International EMI Entrepreneurship & Social Sciences Congress, 09-11 November 2018, Cappadocia.
- Şahin, S. & Acun, A. (2015). Turist rehberliği alanının bibliyometrik profili (Ulusal turizm kongreleri bildirimleri), *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(34), 213-234.
- Thrun, S., Fox, D., Burgard, W. & Dellaert, F. (2001). Robust Monte Carlo localization for mobile robots, *Artificial Intelligence* 128, 99–141.
- Ülker, P., Ülker, M. & Karamustafa, K. (2023). Bibliometric analysis of bibliometric studies in the field of tourism and hospitality, *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 6(2), 2023, 797-818.
- Van Eck, N. J., & Waltman, L. (2017). Citation-based clustering of publications using citnetexplorer and vosviewer. *Scientometrics*, 111(2), 1053–1070.
- Zengin, B. & Atasoy, B. (2021). Turizm rehberliği alanındaki lisansüstü tezlerin bibliyometrik çerçevesi, *Alanya Akademik Bakış*, 5(1), 143-160.

Çatışma beyanı: Bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da kurum ile finansal ilişkilerimin bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan ederim.

Destek ve teşekkür: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

